

Opravila: Michaela Bartošová, bartosov@fss.muni.cz

První úkol je jasně a dobře zpracovaný

**ÚKOL Č. 1 – NÁVRH ÚVODNÍHO PROJEKTU VÝBĚROVÉHO
ŠETŘENÍ**

**VÝBĚROVÁ ŠETŘENÍ V SOCIOLOGII (SURVEY)
SOC751**

Výzkumný tým: Andrea Novosadová
Aneta Podhrázká
Zuzana Tobolová

Vyučující: PhDr. Aleš Burjanek, Dr.

Datum odevzdání: 27. 10. 2006

Výzkumný problém

Lidé ohrožení sociálním vyloučením v ČR.

Pracovní definice

Sociální exkluze představuje vyloučení jedinců i sociálních skupin z ekonomického a sociálního života (z trhu práce, společenských organizací, sousedství v majoritní populaci ap.), a tím i z možnosti podílet se na právech (především sociálních), životních prostředcích a zdrojích blahobytu sdílených zbytkem populace. Sociálně vylučování jsou tak krácení ve svých základních občanských právech, ať již jde o práva na politické a náboženské přesvědčení a kulturní/národnostní identitu a o její uznání v rámci občanské společnosti, o práva participovat na kulturních aktivitách a kulturním kapitálu společnosti a v neposlední řadě o práva sociální včetně práv přístupu na vzdělání, zdravotní péči, na možnost zajistit si bydlení či o práva na sociální ochranu (Mareš; 2006).

Hlavní výzkumná otázka

Jsou příjemci sociálních dávek ohroženi sociálním vyloučením?

Vedlejší výzkumné otázky

- V jakých hlavních dimenzích se projevuje sociální vyloučení mezi populací v ČR?
- Jaká je míra tohoto vyloučení u dotčených osob a jejich domácností?
- Jaký je subjektivní náhled sociálně vyloučených osob na vlastní situaci?
- Jsou sociální exkluzí v ČR ohroženy více ženy nebo muži?
- Existuje souvislost mezi mírou sociálního vyloučení a nejvyšším dosaženým vzděláním respondentů?
- Jakým způsobem souvisí počet dětí v rodině se sociálním vyloučením?

Základní dimenze

1) **Ekonomická** – ekonomické vyloučení je zdrojem (ale také důsledkem) chudoby a představuje vyloučení ze životního standardu a životních šancí obvyklých ve společnosti či dané kolektivitě. Jednou ze základních forem sociální exkluze je dnes marginalizace na trhu práce. Ať již jde o nezaměstnanost nebo o vytlačení na sekundární trh práce a segmentarizaci pracovní kariéry čili časté střídání placeného zaměstnání a nezaměstnanost (vyloučení z „dobré práce“) (Mareš; 2006).

2) **Politická** – politické vyloučení představuje především upření občanských, politických, ale i základních lidských práv určitým jedincům či kolektivům, které představuje jejich vyloučení z vlivu na společnost i na vlastní osud. Sociální exkluze pro postižené subjekty tak znamená způsob života zbavený nejen komfortu a životních šancí ve společnosti běžných, ale i omezení jejich vlivu na rozhodování (včetně rozhodování o okolnostech vlastního života), nebo toto rozhodování ovlivňovat (Mareš; 2006).

3) **Sociální** - sociální vyloučení v užším smyslu brání lidem sdílet určité sociální statusy či sociální instituce a participovat na sociálních, ekonomických, politických a kulturních systémech, které podmiňují sociální integraci jedince do společnosti (Walker and Walker 1997 in Mareš; 2006) a na společenských aktivitách (včetně aktivit volného času či společenského života jejich komunity), popřípadě představuje určitou formu jejich sociální izolace.

Hlavní výzkumné hypotézy

- Sociální vyloučení v ČR se v největší míře projevuje v ekonomické dimenzi.
- Vyloučení v ekonomické dimenzi chápou sociálně vyloučení lidé jako subjektivně nejzávažnější.
- U sociálně vyloučených převládá kumulace všech tří dimenzí sociálního vyloučení.
- Příjemci sociálních dávek se cítí sociálně vyloučení.
- Příjemci sociálních dávek považují svoji životní úroveň za nízkou.
- Sociálně vyloučení lidé vnímají svoji situaci jako bezvýhodnou.
- Míra sociálního vyloučení je vyšší u žen než u mužů.
- Skupinou nejvíce ohroženou sociálním vyloučením budou lidé, kteří dosáhli pouze základního vzdělání.
- Lidé s vyšším počtem dětí jsou častěji ohroženi sociálním vyloučením než lidé s menším počtem dětí.
- Za zdroj sociálního vyloučení považují sociálně vyloučení především absenci vhodného zaměstnání.

Použitá literatura: Mareš, P. 2006. *Faktory sociálního vyloučení*. Praha : Výzkumný ústav práce a sociálních věcí